

Tham nhũng là quốc nạn, muốn phòng chống tham nhũng phải nhận diện tham nhũng thật rõ ràng từ nhiều phía. Người dân không thể tham nhũng, tham nhũng là một loại tội phạm đặc biệt giành cho kẻ có quyền. Tội này liên quan mật thiết đến chức vụ, chức vụ càng cao, quyền hành càng nhiều thì cơ hội phạm loại tội này càng lớn. Một đặc trưng của loại tội phạm này được mô tả một cách hình ảnh là con mèo ăn vụng con cá con thì ai cũng có thể đánh, còn con cọp bắt cả con trâu thì mọi người phải né tránh, vì sợ cọp vồ. Điều đó cho thấy việc trừng trị tội phạm này thường chỉ dừng lại ở cấp dưới, mới chỉ tầm tử vai xuống. Theo báo cáo tổng kết thực hiện pháp lệnh chống tham nhũng thì tổng số cán bộ có hành vi tham nhũng bị xử lý kỷ luật hành chính là 9665 người, đã xử lý 2773 người. Thế nhưng tình hình tham nhũng không giảm đã gây bức xúc trong dân và đã làm nóng các buổi họp của Quốc hội khi bàn về dự án Luật phòng, chống tham nhũng. Điều băn khoăn chung là biện pháp nào cho việc phòng chống tham nhũng có hiệu quả? Dự án Luật phòng, chống tham nhũng đã liệt kê nhiều biện pháp rất hữu ích nhưng cũng còn nhiều điều phải bàn.

Hình như chưa có một cơ chế nào hữu hiệu bảo vệ người tố cáo tham nhũng, Điều 6 Dự án có quy định nghiêm cấm 3 loại hành vi nhưng chưa có chế tài cụ thể.

Khoản 2, Điều 6 nghiêm cấm việc đe dọa, trả thù, trù dập người phát hiện tố cáo hành vi tham nhũng, nhưng không có chế tài xử lý những hành vi đe dọa trả thù? Bởi vì tham nhũng ngày nay trở thành đường dây, trở thành công nghệ kiểu băng đảng có khả năng liên kết với cả xã hội đen để sẵn sàng hành động tàn bạo khi cần thiết. Bộ phim "Bí mật số phận con người" trong phim Cảnh sát hình sự của Đài truyền hình Việt Nam mới lột tả được một phần sự liên kết đó. Vì thiếu chế tài bảo vệ người tố cáo chống tham nhũng, nên không thể phát hiện được

Bạn về dự án Luật phòng, chống tham nhũng:

ĐỀ CHỐNG THAM NHŨNG CÁN SỰ MINH BẠCH CỦA TỪNG QUY PHẠM PHÁP LUẬT

Luật gia: CAO BÁ KHOÁT

tham nhũng, mà không phát hiện được tham nhũng thì còn nói gì tới chống tham nhũng!?

Những quy định bất thành văn đang được thực thi đã nuôi béo bọn tham nhũng nhưng không ai dám tố cáo, không ai nói được thật cụ thể. Các doanh nghiệp không dám nói thực, yêu cầu dấu tên vì họ sợ bị trả thù. Những đòn trả thù của cơ quan quyền lực thì thật là đáng sợ.

Hãy thử tính xem liệu có bao nhiêu quy định bất thành văn đang hiện hữu? Chắc là nhiều lắm, nhưng không ai dám nói, chỉ nghe đồn! Phải lo chi bao nhiêu cho một Giấy phép nào đó, nếu không đủ "đồ" thì tự nhiên nó ì ạch; phải lo chi một dự án để được quyền đền bù đất nông nghiệp để xây nhà bán - có lẽ quy trình từ A đến Z của mê cung này không ai kể cho ai!? Các bạn thử hỏi những công ty xây dựng nhà để bán, chắc không ai trả lời cho bạn các quy trình, xem mỗi công đoạn họ phải rải bao nhiêu tiền?

Theo chúng tôi, muốn chống tham nhũng, trước tiên phải tạo ra được một xã hội minh bạch, trước hết là minh bạch về sở hữu các loại tài sản bao gồm tài sản vô hình và tài sản hữu hình, minh bạch về sở hữu quyền lực... Minh bạch và bí mật là hai phần của chiếc bánh "sự kiện xã hội", phần này to thì phần kia ắt nhỏ. Việc lợi dụng bí mật để che đậy hành vi tham nhũng không phải là không có. Do vậy phải quy định lại cái gì bí mật, tại sao bí mật. Bởi vì nếu trong một xã hội mọi thứ cứ tù mù như một hộp đen, thì chẳng có cơ quan nào có thể chống được tham nhũng, tham nhũng và lãng phí sống được là nhờ cái môi trường tù

mù này. Thử hỏi nếu đất đai có chủ thực sự thì làm gì có chuyện cán bộ công chức xà xẻo đất trong lòng hồ Trị An, làm gì có sự kiện chiếm đất ở đảo Phú Quốc, Đồi Sơn và còn bao nhiêu vụ lộn xộn từ sự đất đai không có chủ thực này.

Thử hỏi nếu không có sự tù mù về sở hữu ở các DNNN thì làm gì có những vụ như mía đường, xi măng lò đứng, hệ thống cảng biển, làm gì có vụ Lã Thị Kim Oanh. Thử hỏi, nếu quy định công khai minh bạch để các DN đăng ký hàng dệt may xuất khẩu thì làm gì có vụ "Cò ta" ở Bộ thương mại...

Nhưng sự minh bạch lại được tạo lập trước hết là từ hệ thống pháp luật. Sự tù mù của xã hội lại nảy sinh ngay từ sự không rõ ràng của hệ thống pháp luật. Mà pháp luật lại chính do Quốc hội lập ra.

Do đó nhiệm vụ phòng chống tham nhũng lại chính là nhiệm vụ của từng đại biểu Quốc hội khi thực thi nhiệm vụ làm ra luật pháp. Vì vậy trước khi thông qua một điều luật nào, các đại biểu phải đặt ra một loạt câu hỏi để làm minh bạch các quy định pháp luật, ví dụ như các câu hỏi: Quy định như vậy nhằm mục đích gì, ai có lợi, ai thiệt, quy định đã đủ rõ chưa? có khả thi không? có tạo nên những mối quan hệ xin cho hay không? nếu có cơ chế xin cho thì làm rõ thủ tục trình tự xin - cho và có chế độ giám sát người cho để tránh tham nhũng.

Khi Quốc hội giao cho các cơ quan hành pháp dự thảo luật tức là đã tạo ra cơ hội cho cơ quan hành pháp quy định những lợi ích về phía mình, đẩy khó khăn cho doanh nghiệp và cho dân.

Có lẽ cái tham nhũng suy cho cùng lại nảy sinh từ sự không rõ ràng, không minh bạch, không đồng bộ, không đầy đủ, không hiệu lực từ hệ thống pháp luật và thiếu hẳn một cơ chế giám sát phản biện của toàn xã hội, tại sao kết quả thanh tra lại không được công bố công khai?!

Về sự minh bạch trong hành pháp đang là vấn đề sôi động. Do Quốc hội giao cho Chính phủ quy định cụ thể các điều luật nên các Bộ sẽ trình Chính phủ những quy định cấp phép tràn lan, tạo nên cơ chế xin - cho từ đó tạo kẽ hở cho sự nhũng nhiễu và tham nhũng. Nếu như Quốc hội tạo dựng các cơ chế khóa để cấm không có quy định gì thêm ngoài quy định của Luật thì làm sao các bộ có thể trình được. Khổ thay sự việc lại không diễn ra như vậy nên người ta thường nói lợi dụng kẽ hở của pháp luật, cái kẽ hở này lớn lắm thay!

Trong lĩnh vực tư pháp cũng còn nương tay với tham nhũng, thông thường các vụ việc liên quan tới tham nhũng chỉ được làm đến một giới hạn nào đó, theo kiểu tẩm từ vai trở xuống. Các giới hạn ấy cũng là một khoảng trống của sự tù mù. Một xã hội thiếu sự phản biện sẽ tạo nên công sự cho tham nhũng ẩn nấp.

Thiết nghĩ, giải pháp chống tham nhũng phải được bắt đầu từ sự minh bạch của từng quy phạm pháp luật, trong cách xây dựng một nhà nước của dân, do dân, vì dân và kiên quyết xử lý những hành vi tham nhũng của hệ thống tư pháp. Luật sư có thể chạy được án là nhờ có móc nối với thẩm phán. Tòa án, vì chạy án đã có hiệu quả nên mới có mối nhờ, vì thế công luận mới lên án nhiều vụ, trong đó điển hình gần đây có vụ Lê Bảo Quốc và những người có mối chạy án...

Mong rằng khi luật phòng chống tham nhũng thực thi sẽ tạo nên được vũ khí bảo vệ để mọi người dân yên tâm "đánh cọp" mà không sợ "cọp vỗ"! ■

ÔNG PHẠM THẾ DUYỆT - CHỦ TỊCH UBTWMTTQVN:

"Trung cầu ý dân là việc Đảng, Nhà nước biểu thị ý thức cầu thị, chứ không phải là hình thức"

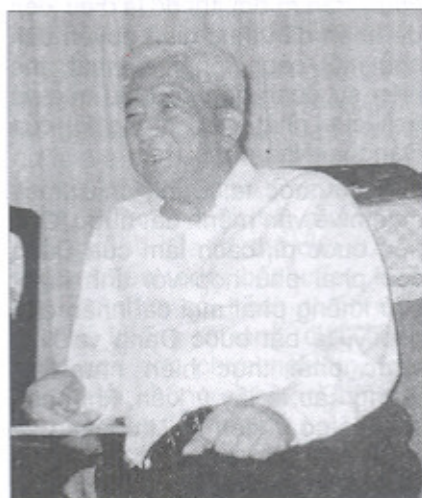
Ủy ban Thường vụ Quốc hội đã ra Nghị quyết giao cho Hội Luật gia Việt Nam chủ trì nghiên cứu, xây dựng Dự án Luật Trung cầu ý dân. Đây là một đạo luật rất quan trọng, bởi nó là khung pháp lý để người dân thể hiện quyền làm chủ đất nước một cách cao nhất, cụ thể nhất. Hội luật gia đang tiến hành các bước chuẩn bị cho việc soạn thảo Dự án Luật trung cầu ý dân. Hiện nay, một vấn đề lớn ảnh hưởng trực tiếp và tác hại to

lớn đến việc phát triển kinh tế của đất nước đó là quốc nạn tham nhũng đang được dư luận đặc biệt quan tâm. Kỳ họp thứ 7, Quốc hội khóa XI vừa qua, Quốc hội đã cho ý kiến về Dự án Luật phòng, chống tham nhũng, sắp tới Quốc hội sẽ lấy ý kiến người dân về dự luật này.

Nhân dịp này phóng viên T/c Pháp lý đã có cuộc trao đổi với ông Phạm Thế Duyệt - Chủ tịch Ủy ban Trung ương Mặt trận tổ quốc Việt Nam xung quanh những vấn đề nói trên.

PV: *Tới đây trong hệ thống pháp luật của nước ta sẽ có thêm một luật mới rất quan trọng trong đời sống chính trị - xã hội, đó là Luật Trung cầu ý dân. Ông có ý kiến gì về vấn đề này?*

Ông Phạm Thế Duyệt: Trước tiên phải khẳng định, việc Đảng, Quốc hội, Nhà nước có chủ trương xây dựng Luật Trung cầu ý dân là một điều rất tốt. Điều này thể hiện bản chất của Nhà nước ta, của chế độ ta là quan tâm đến nguyện vọng của nhân dân. Xây dựng Luật Trung cầu ý dân là thể hiện sự trọng thị, mong muốn nhân dân có tiếng nói trực tiếp đóng góp với Đảng và Nhà nước về những vấn đề quan trọng của đất nước. Qua trưng cầu ý dân, chủ trương, chính

Ông Phạm Thế Duyệt

sách của Đảng và Nhà nước đề ra phục vụ cho quốc kế dân sinh sẽ sát với nguyện vọng và mong muốn của nhân dân.

Trưng cầu ý dân ở các nước khác đã được nói đến nhiều, nhưng ở nước ta thì cụm từ này vẫn còn khá xa lạ. Tuy nhiên việc lấy ý kiến nhân dân, thì nước ta đã làm. Sau này khi Luật Trung cầu ý dân đi vào cuộc sống, thì việc trưng cầu ý dân sẽ là việc làm có ý nghĩa vô cùng quan trọng, bất cứ việc gì quan trọng đều phải đưa ra để lấy ý kiến của nhân dân. Điều này thể hiện sự tôn trọng quyền làm chủ của dân, phát huy dân chủ trong dân. Tôi thấy làm được điều này là rất tốt!